

原語論壇

Aboriginal Language Forum
原語フォーラム

卑南語的親屬稱謂 以泰安(大巴六九)為例

Nu marengay ta a pinuyumayan za ta niruma 'enan ta
paruwalruwanay kana i Tamalrakaw

プユマ語の「親族名称」
Kinship Terms in the Punuyumayan Language

文 | Pu'ay Kirinan 張阿信 (政大版九年一貫原住民族語言教材/初鹿卑南語編輯委員)

卑南族含括知本(卡地布)、建和、利嘉、泰安(大巴六九)、下賓朗、阿里擺、初鹿、龍過脈、南王(普悠瑪)和寶桑(巴布麓)等「八社十部落」。考慮各部落之間習俗與語言上的差異，本文主要以泰安(大巴六九)部落為例。

na pinuyumayan muravak i Katripulr, Kasavakan, Likavung, Tamalrakaw, 'Alripay, Pinaski, Livelivek, Danadanaw, Puyuma, Papulu. muketrtrep na Zekalr. nu ta rangangeraw makazekazekalr tu kakuwayanan ulra tu kirkamelriyan a 'azi maresaresan, inina valray pakarasaya nay i Tamalrakaw kanazekalrzatu kakuwayanan. ta pakalranganay za piningayan na tamalrakaw nu marengay zatu niruma'enan tu resaresan, (traliyan) a Tamalrakaw mu nintaw uwarakazan na pinuyumayan venina za tu niruma'enan marengay.

整體來說，輩份(世代)是泰安卑南人親屬稱謂的一個主要原則，根據這個原則，實際情況如下：

zita kurelrganay kanini na rakaz mu. pararesan kanay makalusu na tililr :

一、祖父母及其以上尊親(如曾祖父母)

na temuwamuwan na ma'inayan na vavayan zi na temuwan i 'alipuduwan

(一) 面稱：不分性別，通稱為"imu"。

nu venina ta'azi ta marengay kana ma'inayan na vavayan, nu marengay ta "imu" kemata.

(二) 他稱：分性別。

nu marengay ta kana trau ta parsenenganaw na ma'inayan na vavayan.

男性稱謂為 "i mulri na ma'inayan" kema ta。

女性稱謂為 "i mulri na vavayan" kema ta。
na ma'inayan "i mulri na ma'inayan" kema ta。
na vavayan "i mulri na vavayan" kema ta。

二、父母及其同輩尊親（如伯叔舅、姨姑）

na tamamayan zi na taynaynayan zitu resaresan
(一) 面稱：不分直系及旁系，但分性別
nu venina ta 'ata paresenengan venina ta kana
isavak maumu paresenengan ta kana ma'inayan na
vavayan.

(二) 他稱：分性別、直系及旁系、年齡
nu marengay ta kana trau paresenengan ta kana
ma'inayan na vavayan kanta isavak zi za 'ami.

1. 直系kanta isavak：

父親稱 "iamalri"

母親稱 "i nani"

1. 旁系：分性別、年齡以及聯繫人

(即父方及母方)

nantaw wadadiyan nan ta ma'iza'izangan nu
marengay ta pinaresengan na ma'inayan
vavayan za 'ami nan ta rarengayan
(dadawlren)

(1) 男性 na ma'inayan

父方：伯(父親的哥哥) / 叔(父親的弟弟)
na kemay kani amalri na ma'inayan marengay ta
za tu wadadiyan, i vawtaw. (i waditaw) ni amalri
na ma'inayan.

母方：舅

kemay kani inani, i vawtaw (waditaw) ni nani,
na ma'inayan. na.

(2) 女性 na vavayan

父方：姑(長於父或幼於父)

i vawtaw (i waditaw) na vavayan ni amalri.

母方：姨

i vawtaw (i waditaw) na vavayan ni nani.

三、同輩（如同胞、堂表兄弟姊妹等）

nan ta resaresan na ma'inayan na vavay

(一) 面稱：不分直系、旁系、但分年
齡，性別則因年齡而異。

nu venina ta azi ta paresnengan kanta isavak
maumu parekamelri ta 'ami vavayan zi ma' inayan
mukuwa zanta 'ami ma'inayan nu vavayan lra ta
pinar kamelriyan.

1. 長於己者 na mara ma'izang kanta

兄和姊 iva kema ta

2. 幼於己者 na maralrak kanta

弟 wadi (urus)

妹 turus

(二) 他稱：分直系、旁系、年齡，性別
與聯繫人。

nu marengay ta za trau paresenengaw kanta
isavak ta 'ami ma'inayan vavayan zi nan ta
rarengayan (dadawlren)

1. 直系同胞：zan ta resaresan isavak

兄 ivalri na ma'inayan

姊 i valri na vavayan.

弟 i wadilri na ma'inayan

妹 i wadilri na vavayan

2. 旁系同胞：分年齡，性別與聯繫人。

nantaw lralrak ni wawadiyan kan amalri inani pinare-senegan za 'ami na ma'inayan na vavayan zi nan ta rarengayan (dadawlren)

父方 kemay kana amalri

堂兄 taw alralrak vawtaw (walritaw) kani amalri na mara maizang kan ningku na ma'inayan mu iva kema ta

堂姊 taw alralrak vawtaw (walritaw) kani amalri na mara maizang kan ningku na vavayan mu iva kema ta

堂弟 taw alralrak vawtaw (walritaw) kani amalri na mararak kan ningku na ma'inayan mu wadilri kema ta

堂妹 taw alralrak vawtaw (walritaw) kani amalri na mararak kan ningku na vavayan mu turus kema ta

母方 kemay kana inani

表兄 taw alralrak vawtaw (walritaw) kani inani na mara maizang kan ningku na ma'inayan mu iva kema ta

表姊 taw alralrak vawtaw (walritaw) kani inani na mara maizang kan ningku na vavayan mu

iva kema ta

表弟 taw alralrak vawtaw (walritaw) kani inani na mararak kan ningku na ma'inayan mu wadilri kema ta

表妹 taw alralrak vawtaw (walritaw) kani inani na mararak kan ningku na vavayan mu turus kema ta

四、子女輩（子女、姪、姪女、外甥、外甥女）

kana lralrak lra zitu lralrak nan ta wadiyan na ma'inayan zi na vavayan.

(一) 面稱：直呼其名。

nu venina ta zata alrak mu payas ta venina zatu ngadan.

(二) 他稱：分直系、旁系、性別（情形同前述）。

nu marengay ta za trau paresenengaw kanta i savak na vavayan na ma'inayan venina zatu ngadan marsan kana makatras.

1. 直系：

分性別 nang ku alrak na ma'inayan na vavayan

子 nangku arak na ma'inayan

女 nangku arak na vavayan

2. 旁系：分性別、聯繫人。

nantaw lralrak nangku wawadiyan pinare senegan na vavayan zi na ma'inayan nan ta rarengayan (dadawlren).

五、孫輩及以下之輩

na i pakatemuwan lra nu marengay ta mu maw nay makalusu.

(一) 面稱：不分性別，皆稱 *imu*。

nu venina ta 'azi ta paresenegan nu vavayan lra nu ma'inayan lra payas ta imu kema ta

(二) 他稱：分性別、直系、旁系、聯繫人。

nu marengay ta za trau paresenegaw na vavayan-ma'inayan nu kanta isavak zi na tu lralrak nanta wawadiyan zi nanta rarengayan (dadawlren)

根據上述的描述，輩份、性別、年齡以及親屬聯繫人（如父方或母方）是主要使用的原則。但又因為是面稱或他稱，而有不同的結合方式：

nu ta kurlanganay kanay i itras na ngay, na traliyan a pinarkamelriyan na trau, pini 'amiyan zi niruma'enan zi na raengayn (nu kemay kanan ta tamamayan nu kemay kana taynaynayan) lra, nin ta kuwarlran-gan 'alra na mukuwa za ta vavina kan ta i savak zit a vavina za zuma, ulra tu pinarkamlriyan zi mawlra na mara pukasa.

(1) 面稱：

分輩份、年齡與性別。其中，在祖父母輩（含以上）與孫輩（以下）和年長於己者的同輩，不分性別。

nu mararengay ta-lra, pinarkamlrikanantalralrakzi-ma'iza'izangan ikazu isavak nan ta temuwan na ma'inayan na vavayan, (muravak kanay makatras)

ikana temuwamuwan na pakaludus (muravak kanay makalusu) zi ta ma'iza'izangan zi kana ta resaresan, 'azi ta marengay za vavayan ma'inayan.

(2) 指稱：

分直旁系、輩份、年齡、性別，以及親屬聯繫人。

nu tematuzu' ta marengay mu, pinarsenengan kan ta i savak zi kana itrapingiran zi nay trapingiran, traliyan, 'ami, ta pakamelrai, zi nan ta niruma'enan zi na ta kimazazayaran na trau.

由於卑南族部落之間習俗與語言的差異，本文主要以泰安（大巴六九）部落為例。整體來說，輩份（世代）是泰安卑南人親屬稱謂的主要原則，根據這個原則，如上所述，然而，現今則大多選擇直接稱呼，以因應現代化，而使用傳統稱謂者越來越少。

Inta na pinuyumayan makazekazekalr ta kakuwayanan zi nan ta piningayan 'azi kamaresaresanan zi, nu ta alruwanay kanay Tamalrakaw, nulra na ma'iza'izangan nu lra na lralrak kana traliyan, ninta kuwarelran-gan marengay venina. Ta kurlanganay kanay makatras na nirengay, harem kanini na traliyan na lralrak payapayas venina temara ngadan, mara dika mara kalre'ayan. Na mararengay venina kana pi ingayan kana awatranan mar kasaema miselralrselfr ta lra nin ta malremes na pinuyumyan. ◆